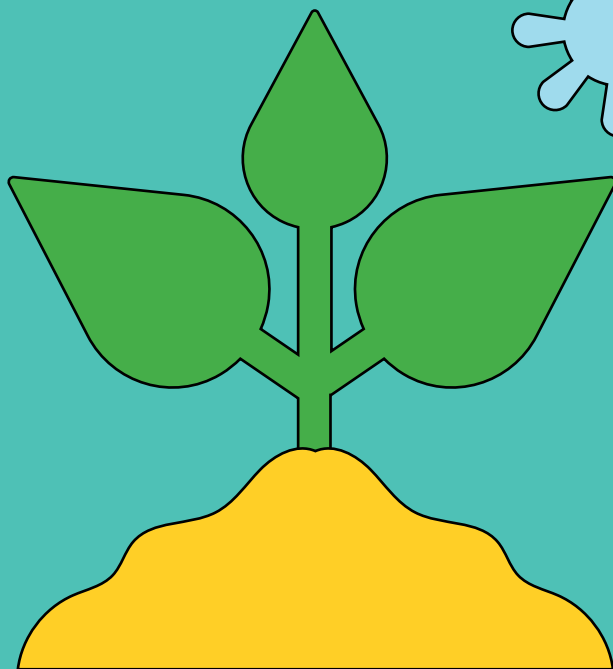
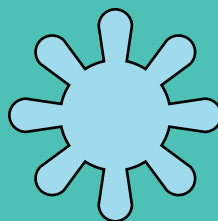
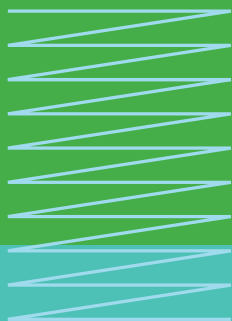

GUIA PER A LA INTEGRACIÓ DE LA PERSPECTIVA CLIMÀTICA EN LES PIMES

GENERALITAT
VALENCIANA

TOTS
A UNA
veu

Conselleria de Agricultura,
Desarrollo Rural, Emergencia
Climática y Transición Ecológica

Cambres Consell de
de la Comunitat Valenciana

Tabla de contenido

Resum executiu

1. Introducció: el canvi climàtic com una oportunitat per a l'empresa
2. Empresa i perspectiva climàtica: requeriments, obligacions
 - 2.1. Llei de canvi climàtic i transició ecològica de la Comunitat Valenciana
 - 2.1.1. Requeriments i obligacions
 - 2.1.2. Infraccions i sancions
 - 2.2. Legislacions nacionals i de la Unió Europea de canvi climàtic
 - 2.3. Reglaments comunitaris de taxonomia verda
3. Com integrar la perspectiva climàtica en la gestió de l'empresa?
4. El finançament de la integració de la perspectiva climàtica i el paper de les asseguradores
 - 4.1. Organismes de finançament nacional
 - 4.1.1. Projectes Clima
 - 4.1.2. Projectes PIMA
 - 4.2. Finançament de la Comunitat Valenciana
 - 4.3. Finançament de la Unió Europea
 - 4.4. El paper de les asseguradores
5. Conclusions
6. Referències

Llistat d'acrònims

CNAE: Classificació Nacional d'Activitats Econòmiques
GEH: Gas/os d'Efecte d'Hivernacle
IDAE: Institut per a la Diversificació i Estalvi de l'Energia
ODS: Objectiu/s de Desenvolupament Sostenible
PIMA: Plans d'Impuls al Medi Ambient
PIMES: Xicoteta/es i mitjana/es empresa/es

Resum executiu

El canvi climàtic és un dels reptes globals més importants de l'actualitat. És un desafiament de caràcter urgent i prioritari que requerix, d'una banda, una transició energètica que mitigue les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH) i, d'una altra, l'adaptació als impactes que actualment ja s'està apreciats.

La contribució a la reducció d'emissions, a l'ús eficient de recursos i a l'enfortiment de la resiliència climàtica es considera un objectiu transversal en el Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència d'impuls a les xicotetes i mitjanes empreses (pimes).

En este nou paradigma, es crea un ecosistema d'amenaques i oportunitats en què les empreses que provenen d'un model tradicional han d'adaptar-se per a competir amb les noves empreses. Aquells actors que reaccionen abans i amb més celeritat seran també els que aprofiten les enormes oportunitats que genera la transformació ecològica.

Així, es genera un gran mercat on les institucions financeres poden i deuen ser partícips, ja siga amb el subministrament de productes financers, drets comercials, millorant la liquiditat del sistema, amb fons per a projectes sostenibles, etc.

La Llei de canvi climàtic i transició ecològica de la Comunitat Valenciana estableix el marc normatiu per a la mitigació i l'adaptació del canvi climàtic en qualsevol activitat a la Comunitat Valenciana. El Pla Valen-

cià Integrat d'Energia i Canvi Climàtic és l'instrument utilitzat per a donar respostes a les finalitats de la llei. Actualment, el Pla Valencià Integrat d'Energia i Canvi Climàtic està en tràmit d'elaboració.

Per a poder aconseguir un objectiu ambiciós com les zero emissions netes, les empreses han d'iniciar un recorregut que passe per una sèrie d'etapes de maduresa respecte a la seua gestió del canvi climàtic. Recomanem la compleció d'un DAFO com a primer pas per a observar, amb una perspectiva global, la situació de l'empresa respecte al canvi climàtic.

Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) definixen les prioritats i aspiracions globals de desenvolupament sostenible per a 2030, i busquen mobilitzar els esforços globals al voltant d'un conjunt comú d'objectius i metes. Els ODS fan una crida a l'acció mundial entre els governs, les empreses i la societat civil per a acabar amb la pobresa i crear una vida digna i amb oportunitats per a tots, dins dels límits del planeta.

Altres instruments per a gestionar tant la descarbonització com l'adaptació de les organitzacions a la transició climàtica són, entre altres, els següents: ISO 14064, ISO 14090, Calculadora MITECO i el Protocol de Gasos d'Efecte d'Hivernacle (GHG Protocol).

El canvi climàtic és un desafiament global per als actuals models de creixement. Comporta la mobilització de finançament climàtic a

tots els nivells. En els últims anys, la posada en marxa de polítiques i mesures per a lluitar contra el canvi climàtic ha promogut línies de finançament específiques que fomenten la participació del sector privat, el desenvolupament econòmic i la creació d'ocupació.

Per a aconseguir estos objectius es disposa de fonts de finançament i organismes de suport a diferents nivells.

En l'àmbit europeu, entre altres, destaquen: Horitzó Europa, Programa LIFE, Fons InvestEU, Préstecs BEI.

En l'àmbit espanyol, entre altres, destaquen: la Fundació Biodiversitat, l'Institut per a la Diversificació i Estalvi de l'Energia (IDAE), el Centre per al Desenvolupament Tecnològic Industrial (CDTI), el Centre d'Investigacions Energètiques, Mediambientals i Tecnològiques, el Centre d'Estudis i Experimentació d'Obres Públiques, Projectes Clima i Plans d'Impuls al Medi Ambient (PIMA).

En l'àmbit de la Comunitat Valenciana, entre altres, destaquen les ajudes de l'IVACE i la convocatòria eSMARTCITY.

Cal destacar que el paper de les asseguradores és essencial per a estimular, facilitar i acompanyar les empreses en la integració de la perspectiva climàtica en les seues operacions i models de gestió en general. És essencial que el sector assegurador alinee els seus productes i servicis amb les polítiques de desenvolupament sostenible i proporcione els senyals i els incentius correctes.

En conclusió, les pimes, com a motor de la societat espanyola, han d'adaptar-se a estes noves normatives, i fins i tot anticipar-se, amb l'objectiu de no quedar-se rressagades en esta transició ecològica i tecnològica. Per això, han d'identificar els ODS relacionats amb les seues activitats, i promoure projectes que els siguen rendibles alhora que ajuden a la lluita contra el canvi climàtic.

1

Introducció: el canvi climàtic com una oportunitat per a l'empresa

6

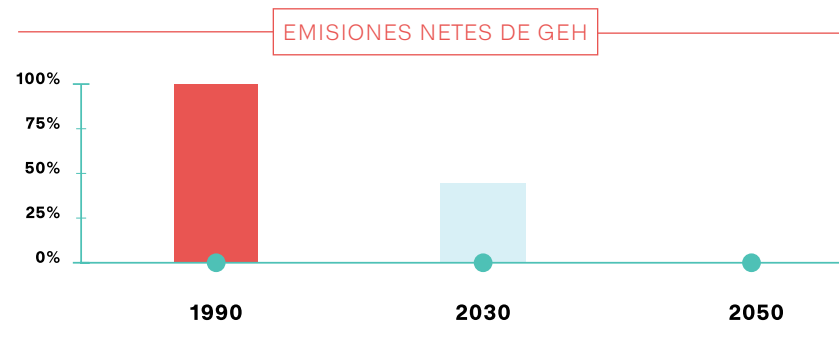
El canvi climàtic és un dels reptes globals més importants de l'actualitat. És un desafiament de caràcter urgent i prioritari que requereix, d'una banda, una transició energètica i una economia circular que **mitiguen les emissions** de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH) i, d'una altra banda, l'**adaptació als impactes** que actualment ja s'està apreciand.

Porta anys en el focus mediàtic, a escala social, política i empresarial. Per a fer-li front, Europa aposta per un model econòmic net, circular i basat en les persones, que impulse la igualtat d'oportunitats, reduint la contaminació i les emissions, i protegint la biodiversitat. La Unió

Europea, a través de la Comissió Europea, s'ha compromés amb un Pacte Verd Europeu (European Green Deal) (European Commission, 2016). Amb este pacte, la Comissió Europea adopta un conjunt de propostes que, a partir d'un impuls verd, digital i social, busca complir, entre altres, els següents objectius (vegeu Il·lustració 1):

- Reduir les emissions netes de GEH en, almenys, un 55% en 2030, en comparació amb els nivells de 1990.
- Deixar de produir emissions netes de GEH en 2050 (neutralitat climàtica).

7

Il·lustració 1. Objectius del Pacte Verd Europeu en matèria de reducció d'emissions netes de Gasos d'Efecte d'Hivernacle. Elaboració pròpia a partir d'European Commission (2016)

El compliment d'estos objectius requerix diferents accions per a mobilitzar i modificar un elevat nombre de recursos públics i privats. Tot això exigix una conscienciació social transversal, des de l'individu a les empreses i institucions públiques per a:

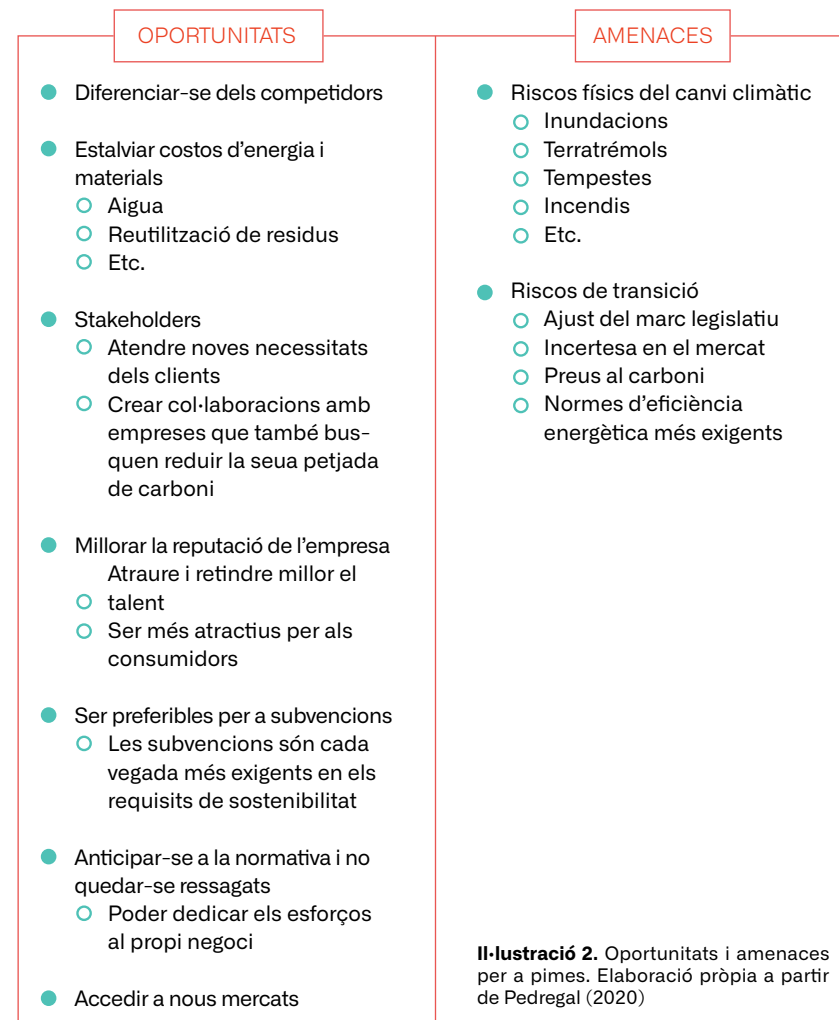
- Substituir tecnologies obsoletes per tecnologies modernes i eficients.
- Adaptar infraestructures i xarxes de transport.
- Corregir els models de negoci d'acord amb els principis de l'economia circular i la sostenibilitat.

La contribució a la **reducció d'emissions**, a l'ús eficient de recursos i a l'enfortiment de la resiliència climàtica es considera un objectiu transversal en el Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència d'impuls a les xicotetes i mitjanes empreses (pimes) (Govern d'Espanya, 2021b).

A més, les grans empreses estan subjectes a la Llei d'informació no financera i diversitat¹, per la qual han de fer un informe que cobreixca, entre altres qüestions, aspectes mediambientals. Moltes d'estes empreses treballen per a complir els requisits de certificats mediambientals, com ara ISO 14001:2015 (ISO 14001, 2015). Per a fer-ho, exigixen als seus proveïdors que també tinguen en compte estos aspectes i s'esforcen a reduir la seua **petjada de carboni**. Per tant, les pimes compromeses amb la lluita contra el canvi climàtic resulten més atractives per als clients, grans inversors, proveïdors i administracions (Pedregal, 2020).

En este **nou paradigma**, es crea un ecosistema d'**amenaces i oportunitats** en el qual les empreses que provenen d'un model tradicional han d'adaptar-se per a competir amb les noves empreses. Aquells actors que reaccionen abans i amb més celeritat seran també els que aprofiten les enormes oportunitats que genera la transformació ecològica (Von der Leyen et al., 2019).

Estes oportunitats venen marcades per diferents elements interns i externs. Les amenaces estaran relacionades amb els riscos (físics i de transició) associats al canvi climàtic. Dependrà de les fortaleses i debilitats de cada empresa poder mitigar les amenaces i aprofitar les oportunitats. La Il·lustració 2 presenta el conjunt d'amenaces i oportunitats més comunament associades al canvi climàtic (McDonald & Bailey, 2020).

La **Comunitat Valenciana** està conscienciada enfront dels impactes i riscos del canvi climàtic. De fet, el territori valencià és un espai molt vulnerable pel que fa als **riscos físics** (Generalitat Valenciana, 2020):

- Disminució de residus hídrics.
- Sequeres.
- Onades de calor.
- Regressió de la costa.
- Pèrdues de biodiversitat i ecosistemes naturals.

1. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2018-17989>

Amb tot això, es genera un gran mercat on les institucions financeres poden i deuen ser participants, ja siga amb el subministrament de productes financers, drets comercials, millorant la liquiditat del sistema, amb fons per a projectes sostenibles, etc. En este sector, el **finançament sostenible** és qualsevol forma de finançament que integre criteris mediambientals o socials per a benefici tant del client com de la societat. Les principals activitats que es troben sota el paraigua de finançament sostenible són:

- Préstecs per a projectes sostenibles
- Préstecs vinculats, bons verds/ socials
- Fons d'inversió sostenibles

Les empreses que reben finançament sostenible accedixen a condicions favorables i generen un impacte positiu en els seus clients i en el mercat en general. Per a poder afrontar el repte que suposa el canvi climàtic, els bancs han de ser els aliats naturals de les pimes en la transició a una economia sostenible (Piraeus Bank et al., 2013). Les finances sostenibles impliquen que en el procés de presa de decisions d'inversió es tinguen en compte els factors mediambientals, socials i de bon govern (CNMV, s.

d.). A continuació, se citen alguns casos d'èxit a Espanya:

- **Fiare Banca Ètica:** En 2003 es va crear la Fundació Fiare al País Basc amb l'objectiu de posar les bases d'una banca ètica, i en 2005 es van convertir en agents de Banca Popolare Ètica. Des d'aleshores, han anat captant estalvi i atorgant préstecs a empreses socials. Tenen uns 5.300 clients, dels quals 500 són entitats.
<http://www.fiarebancaetica.coop/>
- **Coop57:** Cooperativa de servicis financers ètics i solidaris que va nàixer en 1996 a Barcelona, i que arreplega l'estalvi dels particulars i entitats per a distribuir-lo en forma de crèdit a entitats sòcies, inicialment cooperatives de treball associat i actualment tot tipus d'entitats de l'economia social i solidària. Tenen una base social d'uns 4.000 socis, dels quals 600 són entitats (socis de servici).
www.coop57.coop
- **Oikocredit Catalunya:** Associació creada l'any 2000 per a donar suport a la cooperativa Oikocredit Internacional en inversió ètica en països en desenvolupament i per a promoure la banca ètica i les microfinances. Des de la central a Holanda s'ocupen de la gestió de les inversions i

des de les associacions de suport, com a Catalunya s'ocupen de la difusió, la captació de fons, la devolució de les inversions i el pagament de dividends. A la fi de 2013 Oikocredit Catalunya comptava amb 730 socis i amb més de 6M € d'aportacions (8.400 € de tiquet mitjà).

<https://catalunya.oikocredit.es/es/>

Altres exemples d'èxit de *start-ups* que han integrat el concepte de sostenibilitat en la seua estratègia de producció i màrqueting són els següents:

- **Heura:** Heura va nàixer a l'abril de 2017 a Catalunya com una alternativa vegetal a la carn de pollastre. En 2020 va comunicar que havia obtingut les màximes certificacions en sostenibilitat, qualitat i seguretat. Citant ex-

plícitament l'ISO 14001 sobre medi ambient, l'ISO 50001 sobre eficiència energètica, l'ISO 90001 sobre gestió de qualitat i l'ISO 45001 sobre prevenció de riscos laborals (Heura Comunicació, 2021).

<https://heurafoods.com/es>

- **Freshly Cosmetics:** Freshly Cosmetics és una marca de productes cosmètics elaborats sense fenoxietanol, sulfats, silicones, ni cap derivat del petroli o perfums sintètics. Va ser creada en 2016 per un grup de tres enginyers químics de 26 anys a Tarragona amb una inversió inicial de 70.000 €, i en el primer any van facturar un total de 273.000 €, arribant al 1.200.000 € en el segon any (*El Periòdic*, 2018).
<https://www.freshlycosmetics.com/es/>

2

Empresa i perspectiva climàtica: requeriments, obligacions

12

GUIA PER A LA INTEGRACIÓ DE LA PERSPECTIVA CLIMÀTICA EN LES PIMES

En el present apartat es tracten tots aquells punts que tant les normatives com els mercats exigiran a les empreses. S'identifiquen els **requeriments** i les **obligacions** derivades de la Llei de canvi climàtic i transició ecològica de la Comunitat Valenciana, així com dels projectes normatius que en matèria de canvi climàtic està desplegant la Generalitat Valenciana.

2.1.Llei de canvi climàtic i transició ecològica de la Comunitat Valenciana

La Llei de canvi climàtic i transició ecològica de la Comunitat Valenciana estableix el marc normatiu per a la mitigació i l'adaptació del canvi climàtic en qualsevol activitat a la Comunitat Valenciana que emeta GEH, capture i retenga carboni, o siga susceptible d'incidir o veure's afectada per riscos climàtics. Això afecta les diverses administracions públiques que exercisquen les seues funcions en territori valencià i les persones físiques o jurídiques titulars d'estes activitats.

La Generalitat Valenciana, per mitjà de la Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica desenvolupa, a través d'un ampli procés participatiu (autoritats, experts, ONG, ciutadania, etc.), el **Pla Valencià Integrat d'Energia i Canvi**

Climàtic (Generalitat Valenciana, 2022). Este pla es revisarà i actualitzarà quinquennalment d'acord amb els avanços científics en matèria de canvi climàtic. El Pla Valencià Integrat d'Energia i Canvi Climàtic és l'instrument utilitzat per a donar respostes a les finalitats de la llei. Actualment, el Pla Valencià Integrat d'Energia i Canvi Climàtic està en tràmit d'elaboració.

Els municipis de la Comunitat Valenciana aprovaran Plans d'Acció per al Clima i l'Energia Sostenible d'acord amb la metodologia europea (European Commission, s. d.) i en coherència amb el Pla Valencià Integrat d'Energia i Canvi Climàtic.

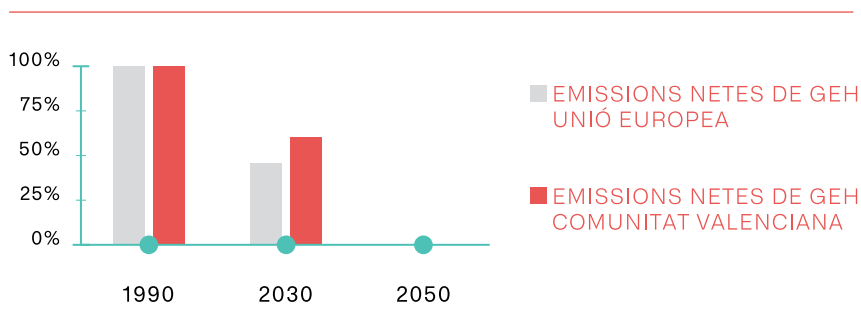
En el contingut del Pla es distingixen, entre altres, el Programa d'Adaptació al Canvi Climàtic i el Programa de Mitigació de GEH:

13

- El **Programa d'Adaptació** (Generalitat Valenciana, 2020) té l'objectiu de reduir els riscos econòmics, ambientals i socials derivats del canvi climàtic a través de mesures d'adaptació en l'àmbit autonòmic i local.
- El **Programa de Mitigació** (Generalitat Valenciana, 2020) d'emissions de GEH té l'objectiu d'aconseguir la **reducció d'emissions** establida en esta llei, així com la coordinació, seguiment i impuls de les polítiques, plans i actuacions.

Prenent com a base les emissions de GEH de 1990 –utilitzant el mateix any de referència que el Pacte Verd Europeu i la Llei nacional de canvi climàtic (European Commission, 2016; Govern d'Espanya, 2021a)–, els objectius del Pla Valencià Integrat d'Energia i Canvi Climàtic consisteixen a reduir-ne almenys el 40% per a l'any 2030 i aconseguir la neutralitat en 2050. En eixe sentit, és més lax que el pacte verd europeu descrit en la introducció de la guia. Tal com es mostra en la Il·lustració 3.

14

Il·lustració 3. Objectius del Pla Valencià Integrat d'Energia i Canvi Climàtic en matèria de reducció d'emissions netes de Gasos d'Efecte d'Hivernacle (comparat amb els objectius del Pacte Verd Europeu). Elaboració pròpia a partir de (Generalitat Valenciana, 2020)

El Consell Assessor i de Participació en matèria de Medi Ambient i el Comitè d'Experts (<https://agro-ambient.gva.es/es/capma>) informaran prèviament a la seua aprovació i durant el seguiment del Pla en els informes intermedis i, en acabar, coneixeran els resultats i impulsaran recomanacions i noves mesures. La Conselleria competent en canvi climàtic realitzarà avaluacions intermèdies amb periodicitat anual, avaluant el compliment dels objectius, programes, actuacions i indicadors.

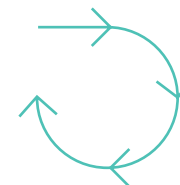
La Generalitat impulsarà la reducció d'emissions en l'àmbit de les administracions públiques de la Comunitat Valenciana i la incentivarà en tots els sectors de l'activitat econòmica. També posarà a l'abast dels sectors públic i privat **guies tècniques i ferramentes** per a facilitar els càlculs de **petjada de carboni** i l'absorció de GEH, així com les actuacions per a aconseguir **reduccions d'emissions**. A més, les administracions competents s'encarregaran d'impulsar mesures de formació per a facilitar el correcte ús de les guies.

En la Llei de canvi climàtic i transició ecològica de la Comunitat Valenciana, es classifiquen les empreses segons que pertanguen a

un **sector difús o no difús**. Els sectors difusos abasten les activitats no subjectes al comerç de drets d'emissió. Representen, per tant, aquells sectors menys intensius en l'ús de l'energia. Formen part d'esta categoria els sectors:

- Residencial
- Comercial i institucional
- Transport
- Agrícola i ramader
- Gestió de residus
- Gasos fluorats
- Una altra indústria no subjecta al comerç d'emissions

15

2.1.1. Requeriments i obligacions

Les grans i mitjanes empreses que desenvolupen totalment o parcialment la seua activitat a la Comunitat Valenciana i que estiguen sotmeses al règim de comerç de drets d'emissió de GEH (sectors no difusos) estaran obligades a calcular i acreditar anualment la corresponent **petjada de carboni** en les activitats que duguen a terme a la Comunitat Valenciana, d'acord amb el que s'establisca reglamentàriament.

Les que no estiguen sotmeses al règim de comerç de drets d'emissió de GEH (sectors difusos) hauran de reduir progressivament les emissions amb la finalitat d'aconseguir els objectius establits en la llei. A més del càlcul i l'acreditació de la **petjada de carboni**, hauran d'elaborar i executar plans de **reducció d'emissions** i presentar-los a la Conselleria competent en matèria de canvi climàtic. En el cas de no presentar-se els plans de reducció en el termini establert, la Conselleria competent formularà els requeriments necessaris per a corregir l'actuació empresarial, sense perjudici de la imposició de les sancions que puguen procedir a conseqüència d'estos incompliments. D'altra banda, la Generalitat Valenciana establirà mecanismes voluntaris de compensació d'emissions per mitjà de projectes de recuperació, protecció o gestió d'ecosistemes, activitats agràries o altres projectes d'absorció de CO₂.

Perquè consten públicament els compromisos assumits per organismes, entitats i empreses de la Comunitat Valenciana, es crea el Registre Valencià d'iniciatives de canvi climàtic. Este registre disposarà de les quatre seccions (art. 30) presentades en la Taula 1.

Respecte a l'eficiència energètica en edificis (art. 33), en tots els casos s'haurà de fer ús de l'energia de manera racional i utilitzant sistemes eficients. S'impulsaran ajudes destinades a aconseguir eficiència energètica des de les administracions públiques, afavorint l'agrupació en instal·lacions centralitzades per a les comunitats de veïns com a mecanisme de millora en la gestió energètica de l'edifici. Els certificats d'eficiència energètica (art. 34) incorporaran informació del gasto energètic de l'edifici, així com un informe amb propostes de millora d'eficiència energètica ordenats segons la seua prioritat i els terminis de recuperació de la inversió durant el seu cicle de vida útil. No s'atorgaran llicències (art. 35) de primera ocupació ni certificats de final d'obra del tècnic per a obres de rehabilitació, de reforma o canvi d'ús d'edificacions existents sense disposar prèviament del certificat d'eficiència energètica. Exceptuant els edificis industrials i els agrícoles no residencials, totes les instal·lacions amb una potència nominal superior a

70 kW o una potència elèctrica contractada superior a 100 kW hauran de disposar de sistemes de gestió energètica (art. 36).

Les administracions públiques i les empreses distribuïdores d'electricitat establiran protocols adequats per a simplificar i agilitzar l'execució de projectes d'energia **renovable i d'autoconsum**. No seran necessàries l'autorització administrativa prèvia ni l'autorització

administrativa de construcció per a les instal·lacions de generació elèctrica a través d'energies renovables de menys de 100 kW de potència instal·lada, ni per a les instal·lacions de producció de xicoteta potència en el marc del que s'establix en el Decret llei 14/2020, de 7 d'agost, del Consell, de mesures per a accelerar la implantació d'instal·lacions per a l'aprofitament de les energies renovables.

TAULA 1. SECCIÓ 1 DEL REGISTRE VALENCIÀ D'INICIATIVES DE CANVI CLIMÀTIC.

- 1 Càlcul i reducció de petjada de carboni de l'organització, incloent-hi l'elaboració i l'execució de plans de reducció d'emissions presentats a la Conselleria competent en matèria de canvi climàtic. La inscripció en esta secció serà de caràcter obligatori per a:
 - Organitzacions amb instal·lacions afectades per la normativa de Comerç Europeu de Drets d'Emissió de GEH.
 - Ajuntaments de municipis de més de cinc mil habitants.
 - Organitzacions del sector industrial amb un consum energètic final anual superior a 500 tones equivalents de petroli d'algunes de les següents activitats d'acord amb la Classificació Nacional d'Activitats Econòmiques (CNAE):
 - Grup B: Indústries extractives.
 - Grup C: Indústria manufacturera.
 - Grup D: Subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat.
 - Grup E: Subministrament d'aigua, activitats de sanejament, gestió de residus i descontaminació.
 - Grup F: Construcció.

- Organitzacions amb establiments privats amb un consum energètic final anual superior a quaranta tones equivalents de petroli d'algunes de les activitats següents:
 - Grup G: Comerç a l'engròs i al detall; reparació de vehicles de motor i motocicletes.
 - Grup I: Hostaleria.
 - Grup J: Informació i comunicacions.
 - Grup K: Activitats financeres i d'assegurances.
 - Grup L: Activitats immobiliàries.
 - Grup M: Activitats professionals, científiques i tècniques.
 - Grup P: Educació.
 - Grup Q: Activitats sanitàries i de servicis socials.
 - Grup R: Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment.
 - Grup S: Altres servicis.
- Empreses de transport pesat privat de mercaderies i passatgers la flota dels quals supere les deu unitats.

18

- 2 Projectes d'absorció de petjada de carboni (canvi d'ús del sòl o canvi en la gestió).
- 3 Compensació de petjada de carboni a partir d'accions realitzades per les organitzacions inscrites.
- 4 Accions d'adaptació al canvi climàtic (anàlisi de risc climàtic).

Elaborat a partir de la Llei de canvi climàtic i transició ecològica de la Comunitat Valenciana.

Per a assegurar l'efectiu compliment dels objectius de la Llei de canvi climàtic i transició ecològica de la Comunitat Valenciana, les administracions públiques podran, d'una banda, gravar les actuacions que degraden, vulnereu, produïsquen efectes nocius o incrementen les emissions de GEH. D'altra banda, hauran d'**incentivar fiscalment** les actuacions que afavorisquen l'adaptació al canvi climàtic o la **reducció d'emissions** de GEH (art. 99). Es creen, a més, els següents impostos destinats a nodrir el fons per a la transició ecològica (arts. 101-144):

- Impost sobre les emissions de diòxid de carboni dels vehicles de tracció mecànica.
- Impost sobre l'emissió de GEH a l'atmosfera d'activitats.
- Impost ambiental sobre grans establiments comercials.>

2.1.2. Infraccions i sancions

Les infraccions es classifiquen entre molt greus, greus i lleus (arts. 152-153). A continuació, es resumixen els diferents tipus d'infraccions amb les seues sancions corresponents en la taula 2 (infraccions molt greus), en la taula 3 (infraccions greus) i en la taula 4 (infraccions lleus).

Ara bé, tal com es diu en l'exposició de motius de la llei, el **règim sancionador** es planteja com a instrument a activar **només quan hagen fracassat els intents de reorientar les conductes irregulars**.

TAULA 2. INFRACCIONS MOLT GREUS

Descripció	L'incompliment en la reducció d'emissions de GEH segons el que es disposa en la llei, quan estes emissions superen el 100% l'indicador permés, i l'entitat, l'organisme o l'empresa haja sigut prèviament advertida
Classificació	Molt greu
Sanció econòmica	Multa entre 250.001 i 2.500.000€
Altres sancions	Clausura, total o parcial, de les instal·lacions (per un període no inferior a 2 anys)
	Revocació o suspensió de l'autorització (entre 1 i 5 anys)
	Cessament definitiu o temporal de les activitats i inhabilitació per a l'exercici de l'activitat (entre 1 i 2 anys)

19

Elaborat a partir de la Llei de canvi climàtic i transició ecològica de la Comunitat Valenciana.

TAULA 3. INFRACCIONS GREUS

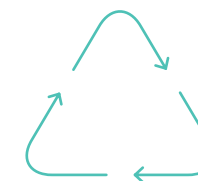
Descripción	L'incompliment en la reducció d'emissions de GEH segons el que es disposa en la llei quan estes emissions superen el 50% l'indicador permés, i l'entitat, l'organisme o l'empresa haja sigut prèviament advertida
	L'incompliment en l'elaboració dels plans de reducció d'emissions de GEH
	L'incompliment de realització d'anàlisis de risc de canvi climàtic i el càlcul d'efecte d'hivernacle
	L'expedició de certificats, informes, actes, memòries o qualsevol documentació amb contingut fals o que deliberadament no reflectisca la realitat
	Qualsevol altre incompliment dels requisits, de les obligacions o prohibicions establides en la reglamentació de desenvolupament d'esta llei quan el presumpte responsable haja sigut prèviament advertit
	La reincidència en falta lleu per la qual haguera sigut sancionat en el termini dels dos anys anteriors
	Clasificación
Sanción económica	Multa entre 25.001 i 250.000€
Altres sancions	Clausura temporal, total o parcial, de les instal·lacions (màxim de 2 anys)
	Revocació o suspensió de l'autorització (màxim d'1 any)
	Cessament temporal de les activitats (màxim 3 anys) i inhabilitació per a l'exercici de l'activitat (màxim 1 any)

Elaborat a partir de la Llei de canvi climàtic i transició ecològica de la Comunitat Valenciana.

TAULA 4. INFRACCIONS LLEUS

Descripción	L'incompliment en la reducció d'emissions de GEH segons el que es disposa en la llei quan estes emissions superen el 25% l'indicador permés, i l'entitat, l'organisme o l'empresa haja sigut prèviament advertida
	L'incompliment de la inscripció en el Registre Valencià d'Iniciatives de Canvi Climàtic
	La falta de col·laboració amb l'Agència Valenciana de Canvi Climàtic en l'aportació de dades fonamentals per a l'exercici de les seues funcions
	La falta de col·laboració amb els servicis públics d'inspecció, així com la negativa a facilitar la informació requerida per les administracions públiques, quan no comporte infracció greu
	L'incompliment de qualsevol obligació arrellegada en esta llei l'incompliment de la qual no estiga tipificat com a infracció greu
	Clasificación
Sanción económica	Multa entre 600 i 25.000€
Otras sanciones	Advertència

Elaborado a partir de la ley de cambio climático y transición ecológica de la Comunitat Valenciana.

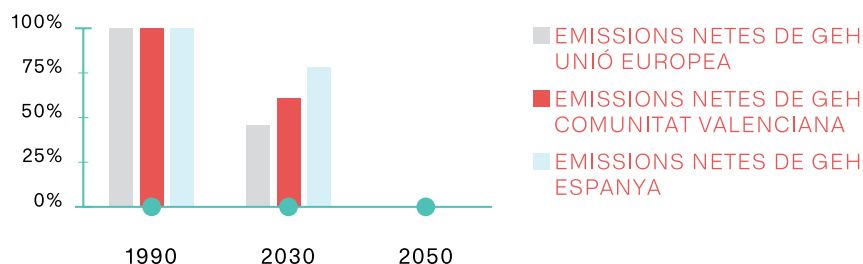
2.2- Legislacions nacionals i de la Unió Europea de canvi climàtic

A més de l'objectiu de la neutralitat de carboni en l'any 2050, la legislació nacional de canvi climàtic estableix quatre objectius mínims per a l'any 2030:

- Reduir les emissions de GEH almenys un 23% respecte a l'any 1990.
- Arribar al 42% d'energies renovables en el consum d'energia final.
- Arribar a un sistema elèctric amb almenys un 74% de generació a partir d'energies d'origen renovable.
- Disminuir el consum d'energia primària almenys un 39,5% respecte a la línia base de cada comunitat.

22

En este sentit, els objectius per a l'any 2030 són menys ambiciosos que els de la Comunitat Valenciana i la Unió Europea, compartint tots ells l'objectiu de la neutralitat d'emissions de CO₂ en l'any 2050. En la Il·lustració 4 es mostra una comparativa dels objectius de 2030 entre el Pacte Verd Europeu, el Pla Valencià i la legislació nacional.

Il·lustració 4. Objectius de la legislació nacional en matèria de reducció d'emissions netes de Gasos d'Efecte d'Hivernacle (comparat amb els objectius del Pacte Verd Europeu i del Pla Valencià). Elaboració pròpia a partir la Llei de canvi climàtic i transició energètica (Govern d'Espanya, 2021a).

2.3- Reglaments comunitaris de taxonomia verda

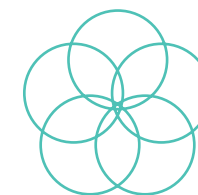
Els reglaments de taxonomia verda (European Union, 2020), redactats per la Unió Europea estableixen sis objectius:

- Mitigació del canvi climàtic.
- Adaptació al canvi climàtic.
- Ús sostenible i protecció de recursos hídrics i marins.
- Transició a una economia circular.
- Prevenció i control de la contaminació.
- Protecció i restauració de la biodiversitat i els ecosistemes.

Inclouen un sistema que servix per a classificar les activitats econòmiques que s'alineen amb la taxonomia com a mediambientalment sostenibles. Per a això, estes activitats han de facilitar la consecució de, com a mínim, un dels objectius mencionats sense afectar-ne negativament uns altres, complint a més amb els requisits de seguretat laboral i drets humans en l'àmbit de l'empresa.

23

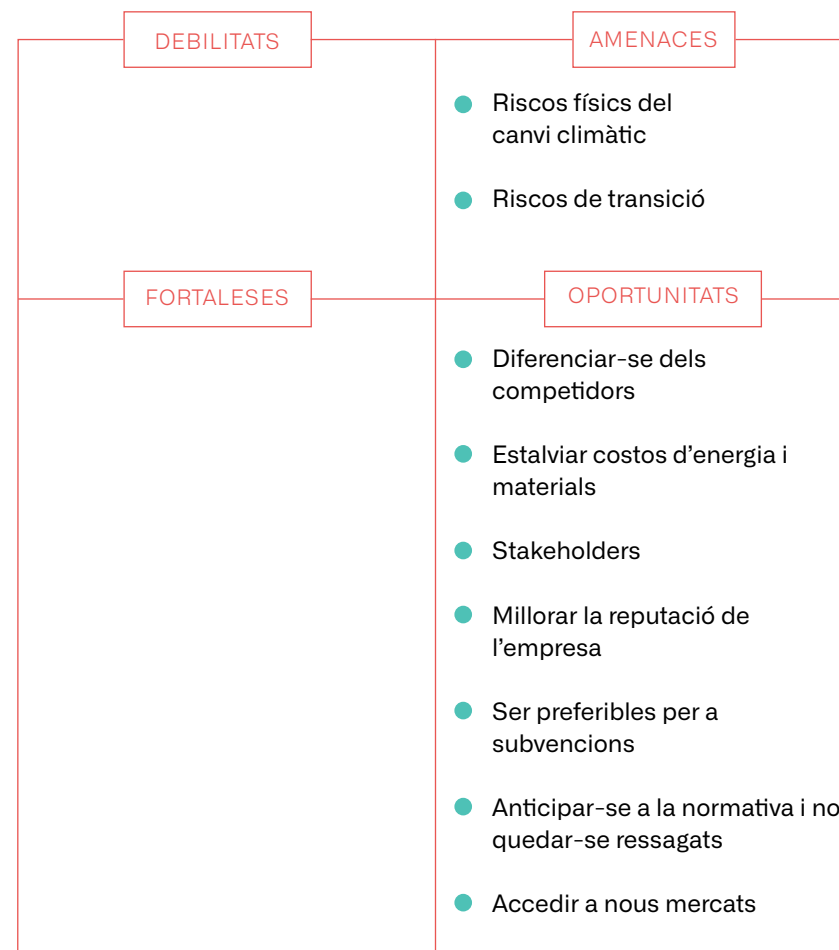
La importància de la taxonomia verda per a les empreses radica en la seua capacitat per a mobilitzar recursos, tant públics com privats, cap a inversions ambientals, ja que facilita un llenguatge comú per a les finances verdes.

3

Com integrar la perspectiva climàtica en la gestió de l'empresa?

Per a poder aconseguir un objectiu ambiciós com les zero emissions netes, les empreses han d'iniciar un recorregut que passe per una sèrie d'etapes de maduresa respecte a la seua gestió del canvi climàtic. Recomanem la compleció d'un DAFO com a primer pas per a observar, amb una perspectiva global, la situació de l'empresa respecte al canvi climàtic. A continuació, en la Il·lustració 5, es presenta una plantilla de DAFO en què s'han omplert els apartats corresponents a amenaces i oportunitats a partir dels elements presentats en la Il·lustració 2.

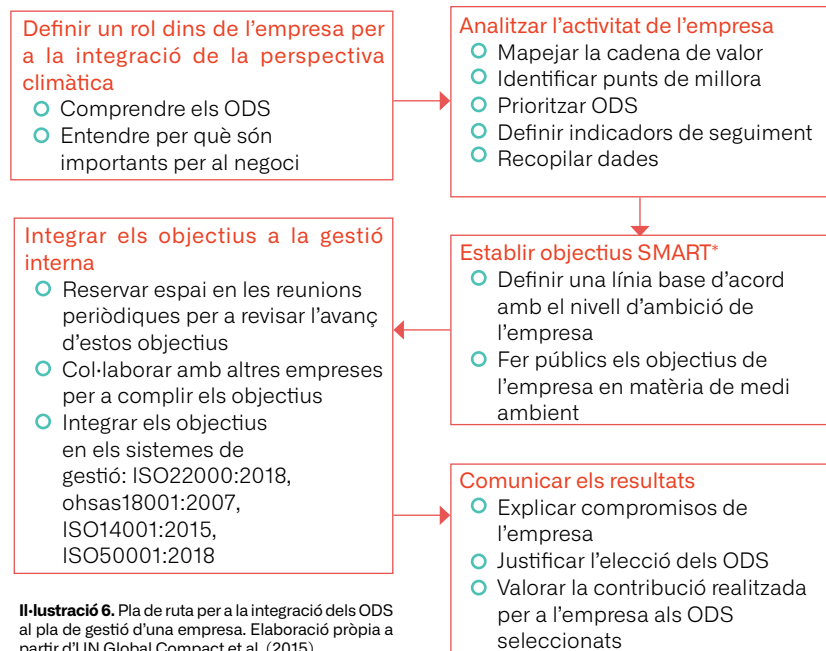
Il·lustració 5. Plantilla DAFO en matèria de canvi climàtic per a empresa. Elaboració pròpia a partir de Pedregal (2020).

Per a dur a terme la integració de la perspectiva climàtica en la gestió de l'empresa, és essencial establir objectius i desenvolupar accions en línia amb les tendències reguladores. Per a això, s'ha de mantindre una estratègia d'inversió clara en este tipus d'accions. Segons una anàlisi realitzada per Forética, un 53% de les empreses enquestades ja disposen d'un pressupost formalitzat per a la transició cap a la descarbonització, amb l'objectiu d'invertir en millores tecnològiques, energies renovables o combustibles alternatius, electrificació o aposta per la **reducció d'emissions** en tota la cadena de valor (Forética & Clúster Canvi Climàtic, 2021).

SDG Compass² brinda orientació a les empreses sobre com poden alinear les seues estratègies, així com mesurar i gestionar la seua contribució a la realització dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) (UN Global Compact et al., 2015).

Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) definixen les prioritats i aspiracions globals de desenvolupament sostenible per a 2030 i busquen mobilitzar els esforços globals al voltant d'un conjunt comú d'objectius i metes. Els ODS fan una crida a l'acció mundial entre els governs, les empreses i la societat civil per a acabar amb la pobresa i crear una vida digna i amb oportunitats per a tots, dins dels límits del planeta.

26

Il·lustració 6. Pla de ruta per a la integració dels ODS al pla de gestió d'una empresa. Elaboració pròpia a partir d'UN Global Compact et al. (2015).

A continuació, s'exposen altres instruments existents tant per a gestionar l'àmbit de la mitigació – descarbonització– com l'adaptació d'organitzacions:

- **ISO 14064**, que proporciona a les organitzacions un conjunt de ferramentes per a desenvolupar programes destinats a avaluar i reduir les emissions de GEH (ISO 14064-1, 2019; ISO 14064-2, 2019; ISO 14064-3, 2019).
- **ISO 14090**, que especifica els principis, requisits i directrius per a l'adaptació al canvi climàtic, incloent-hi la integració de l'adaptació dins de les organitzacions, la comprensió dels impactes i les incerteses, i com es poden utilitzar per a informar decisions (ISO 14090:2019(es), 2019).
- **Calculadora MITECO**. El Ministeri per a la Transició Ecològica ha desenvolupat una sèrie de ferramentes per a facilitar el càlcul de la **petjada de carboni** d'una organització i l'estimació de les absorcions de diòxid de carboni que genera un projecte d'absorció. Esta calculadora permet estimar de manera senzilla les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle associades a les activitats

d'una organització, contemplant tant les emissions directes com les indirectes procedents del consum d'electricitat. No inclou el càlcul de les emissions indirectes d'abast 3. Oferix, a més, la possibilitat de quantificar la **reducció d'emissions** que puga suposar l'aplicació d'un pla de millora determinat, o comparar els resultats d'emissions entre anys diferents. A més, mostra una sèrie de ràtios d'emissions que podran servir per a establir ordres de magnitud i facilitar la comprensió dels resultats (MITECO, 2021).

- **El Protocol de Gasos d'Efecte d'Hivernacle (GHG Protocol)** és la ferramenta internacional més utilitzada per al càlcul i comunicació de l'inventari d'emissions. El GHG Protocol ha sigut desenvolupat entre el World Resources Institute (WRI) i el World Business Council for Sustainable Development (WBCSD), juntament amb empreses, governs i grups d'investigació a escala internacional, amb la finalitat de dissenyar programes efectius per a abordar el canvi climàtic. Té una metodologia complexa però eficaç per a l'obtenció de les emissions dels Gasos d'Efecte d'Hivernacle

27

[2.https://sdgcompass.org/wp-content/uploads/2016/06/SDG_Compass_Spanish-one-pager-view.pdf](https://sdgcompass.org/wp-content/uploads/2016/06/SDG_Compass_Spanish-one-pager-view.pdf)
[*https://www.ucop.edu/local-human-resources/files/performance-appraisal/How%20to%20write%20SMART%20Goals%20v2.pdf](https://www.ucop.edu/local-human-resources/files/performance-appraisal/How%20to%20write%20SMART%20Goals%20v2.pdf) (University of California, 2017)

(GEH) directes i indirectes. Utilitza una visió intersectorial i comptabilitza les emissions següents: les degudes a l'ús de combustible en instal·lacions productives, als viatges, a la combustió estacionària i a les emissions indirectes derivades de la compra d'electricitat, etc. Fins i tot permet el tractament de totes les emissions indirectes que es produïxen a partir de fonts que no són propietat de l'empresa, com les activitats d'extracció i producció de les matèries primeres i el seu transport. Les organitzacions hauran de triar justificadament un any de base (o de referència per a marcar objectius de reducció) a partir del qual les dades d'emis-

sions fiables estan disponibles (WBCSD/WRI, 2004).

- **ISO 14067 de petjada de carboni de productes i servicis, i ISO 14044 d'anàlisi de cicle de vida.**

Estes normes són essencials perquè les empreses amb lideratge facen un pas més en l'avaluació i reducció d'emissions, tenint en compte les pròpies dels productes i servicis que produïx l'organització, fent-se responsable de l'impacte associat a estos, ja que és la nostra organització la que pot aplicar les mesures d'ecodisseny pertinents per a disminuir l'impacte en la mateixa concepció del seu negoci.

4

El finançament de la integració de la perspectiva climàtica i el paper de les asseguradores

GUIA PER A LA INTEGRACIÓ DE LA
PERSPECTIVA CLIMÀTICA EN LES PIMES

El canvi climàtic és un desafiament global per als actuals models de creixement. Comporta la mobilització de finançament climàtic a tots els nivells. En els últims anys, la posada en marxa de polítiques i mesures per a lluitar contra el canvi climàtic ha promogut línies de finançament específiques que fomenten la participació del sector privat, el desenvolupament econòmic i la creació d'ocupació.

4.1- Organismes de finançament nacional

La **Fundació Biodiversitat** és una entitat adscrita al Ministeri per a la Transició Ecològica amb la missió de protegir i conservar el patrimoni natural i la biodiversitat. D'una banda, amb l'execució de grans projectes, i d'una altra, amb la canalització d'ajudes i fons per al desenvolupament de projectes d'altres entitats, com ara ONG, entitats d'investigació, universitats, etc.

L'**Institut per a la Diversificació i Estalvi de l'Energia (IDAE)** és un organisme adscrit al Ministeri per a la Transició Ecològica. IDAE du a terme accions de difusió i formació, assessorament tècnic, desenvolupament de programes específics i finançament de projectes d'innovació tecnològica i caràcter replicable. Per exemple, entre altres fons i plans, el Fons Nacional d'Eficiència Energètica és un programa d'ajudes (entrega dinerària sense contraprestació) per a facilitar l'adopció de mesures d'estalvi energètic en les pimes i grans empreses del sector industrial, en el

qual resultaran seleccionables totes aquelles actuacions que conduïsquen a una millora de l'eficiència energètica a través de la substitució de tecnologies i processos i la implantació de sistemes de gestió energètica.

El **Centre per al Desenvolupament Tecnològic Industrial (CDTI)** és una entitat pública que canalitza el finançament a la innovació tecnològica, ajudes per a tecnologia i subvencions per a projectes de desenvolupament tecnològic I+D+i en grans empreses i pimes.

El **Centre d'Investigacions Energètiques, Mediambientals i Tecnològiques** és un organisme públic d'investigació focalitzat en els àmbits de l'energia i el medi ambient i els camps tecnològics relacionats amb estos dos. Treballa estretament amb altres centres nacionals d'I+D+i, institucions, universitats i empreses amb la finalitat de transferir els coneixements i la tecnologia que s'han generat, i amb això donar suport i ajudar a

l'impuls de la innovació i al canvi del model econòmic basant-se en el coneixement.

El **Centre d'Estudis i Experimentació d'Obres Públiques** és una institució que proporciona suport multidisciplinari en les tecnologies de l'enginyeria civil, l'edificació i el medi ambient associat, i presta els seus servicis a les diverses administracions, institucions públiques i empreses privades.

ENISA és una empresa pública dedicada al finançament de

projectes empresarials viables i innovadors de pimes espanyoles.

Els **Projectes Clima** i els **Plans d'Impuls al Medi Ambient (PIMA)** del Ministeri de Transició Ecològica són algunes de les iniciatives concretes que tenen com a objectiu impulsar una economia baixa en carboni i promoure la participació del sector privat. Estes iniciatives estan basades en mesures que promouen l'eficiència energètica, la **reducció d'emissions** i l'adopció d'hàbits de consum responsables.

4.1.1- Projectes Clima

Els Projectes Clima servixen per a fomentar la reducció de GEH en sectors no regulats pel Règim Europeu de Comerç de Drets d'Emissió (sectors difusos). Este incentiu es tradueix en un pagament per tona de CO₂ equivalent reduïda.

4.1.2- Projectes PIMA

Els PIMA són una altra ferramenta per a la millora del medi ambient. Són presentats com a iniciatives específiques dins d'estratègies més àmplies. Per exemple:

- **PIMA Transport:** destinat a l'aferrallament de vehicles de transport pesat de mercaderies per a reduir les emissions en els parcs de vehicles envellits. eficients. Este pla s'engloba en l'estratègia del Govern d'ajudar els col·lectius d'autònoms i les pimes dedicats al treball agrari.
- **PIMA Terra:** destinat a l'aferrallament de tractors antics i la seua substitució per uns altres de més eficients. Este pla s'engloba en l'estratègia del Govern d'ajudar els col·lectius d'autònoms i les pimes dedicats al treball agrari.

- **PIMA Sol:** amb l'objectiu de reduir les emissions de GEH del sector turístic espanyol; en concret, en les instal·lacions hoteleres.
- **PIMA Residus:** naix per a millorar la gestió de residus i reduir les emissions de GEH, fomentant la separació en origen dels bioresidus i millorant el comportament ambiental dels abocadors.
- **PIMA Adapta:** inclou regeneració de platges, protecció de marenys i aiguamolls, restauració de dunes i llacunes, etc., amb l'objectiu de l'adaptació al canvi climàtic.

4.2. Financiación de la Comunitat Valenciana.

L'IVACE té programes específics d'ajudes dirigits a les pimes centrats en la descarbonització (<https://www.ivace.es/index.php/es/ayudas/ayudas-vigentes>).

32

- Ajudes a l'eficiència energètica en pimes i grans empreses del sector industrial.
- Eficiència energètica en explotacions agropecuàries.
- MOVES III - Vehicles Comunitat Valenciana 2021.
- MOVES III - Infraestructures Comunitat Valenciana.
- Ajudes a l'autoconsum i a l'emmagatzemament, amb fonts d'energia renovable, i a la implantació de sistemes tèrmics renovables.
- Ajudes a la rehabilitació energètica en edificis existents en municipis de repte demogràfic (PREE 5000).
- Ajudes a les instal·lacions renovables tèrmiques en diferents sectors de l'economia.
- Estalvi i eficiència energètica en empreses.

A més, a la Comunitat Valenciana, la **Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica** va publicar (6 de juny de 2022) una convocatòria d'ajudes de 1,86 milions d'euros (esmartcity.es, 2022). Estes ajudes podran ser sol·licitades per municipis de menys de 100.000 habitants adherits al Pacte Europeu dels Alcaldes pel Clima i l'Energia per a impulsar projectes pilot de caràcter innovador per a l'adaptació al canvi climàtic. L'import individual de cada ajuda podrà cobrir fins al 90% de la inversió amb un màxim de 125.000 euros per a projectes executats des de l'1 d'octubre de 2020 i fins al 31 d'octubre de 2023.

4.3- Finançament de la Unió Europea

Amb l'anunci del Pacte Verd Europeu es van presentar els pressupostos de la Unió Europea a través de diversos programes que contribueixen a projectes climàtics i ambientals:

- **Horitzó Europa** és el principal programa de finançament de la UE en matèria d'investigació i innovació. Combat el canvi climàtic, contribueix a aconseguir els Objectius de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides i impulsa la competitivitat i el creixement de la UE. El programa facilita la col·laboració i reforça l'impacte de la investigació i la innovació a l'hora de desenvolupar, donar suport i aplicar les polítiques de la UE, al mateix temps que dona respostes als desafiaments mundials. Dona suport a la creació de coneixements i tecnologies excel·lents, així com la seua millor difusió. Poden participar-hi persones jurídiques de la UE i de països associats.
- **LIFE:** Únic instrument financer de la Unió Europea dedicat, de manera exclusiva, al medi ambient i a l'acció pel clima. Des de 1992, s'han aprovat més de 900 projectes LIFE a Espanya (5.400 en tota la UE), amb un pressupost total de 1.555 M € i una contribució de la UE de 781 M € (9.000 M € en tota la UE, amb una contribució total de la UE de més de 6.500 M €). LIFE dona suport a entitats grans i xicotetes, públiques i privades, establides a Europa.
- **Fons "InvestEU":** Este programa partix de l'èxit del model del Pla

33

d'Inversions per a Europa, que va mobilitzar més de 500.000 milions d'euros en el període 2015-2020. Amb l'objectiu de desencadenar una nova onada de més de 372.000 milions d'euros en inversions durant el període 2021-2027, el Programa InvestEU impulsarà la innovació i la creació d'ocupació a Europa. També aportarà i atraurà finançament a llarg termini d'acord amb les polítiques de la UE i contribuirà a la recuperació econòmica. InvestEU aprofitarà importants fons privats i públics protegits a través d'una garantia del pressupost de la UE, que es basa en l'exitosa implementació del Fons Europeu per a Inversions Estratègiques (FEIE). Tindrà una garantia pressupostària de 26.200 milions d'euros finançada amb càrrec als recursos de NextGenerationEU i

al marc financer pluriennal. La inversió global que es mobilitzàrà s'estima en més de 372.000 milions d'euros en tota la UE, dels quals el 30% contribuirà als objectius climàtics. El programa s'estructurarà entorn de quatre eixos d'actuació:

- Infraestructures sostenibles.
 - Investigació, innovació i digitalització.
 - Pimes.
 - Inversió social i capacitats.
- Préstecs BEI: El Banc Europeu d'Inversions (BEI) ha atorgat a Espanya un préstec destinat a donar suport a projectes d'inversió realitzats per xicotetes i mitjanes empreses (pimes) i empreses de xicoteta i mitjana capitalització (empreses que tinguen menys de 3.000 treballadors).

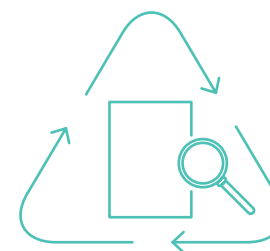
4.4- El paper de les asseguradores

El paper de les asseguradores és essencial per a estimular, facilitar i acompanyar les empreses en la integració de la perspectiva climàtica en les seues operacions i models de gestió en general. Segons un estudi realitzat per l'Institut Internacional de Dret i Medi Ambient per al grup MAPFRE (idma, 2021), dels 18 factors considerats en la matriu de materialitat del grup, les asseguradores són el segon factor amb més impacte potencial en el canvi climàtic. No obstant això, este era considerat solament la 9a variable més rellevant per als principals *stakeholders* del grup.

Els projectes i plans d'integració de la perspectiva climàtica en empreses

i organitzacions requereixen tant assegurances com finançament. Per tant, és essencial que el sector assegurador alinee els seus productes i servicis amb les polítiques de desenvolupament sostenible i proporcione els senyals i els incentius correctes. En els casos en què l'empresa ja estiga fent una gestió proactiva dels seus riscos i impactes ambientals, les asseguradores poden col·laborar amb el procés oferint productes que premien l'esforç de l'empresa. En els casos en què l'empresa es trobe encara en fases més preliminars, les asseguradores poden tindre un paper crític mostrant les possibilitats que s'obrin a l'empresa si adopta una agenda mediambiental més ambiciosa.

Independentment que l'assegurança siga un dels instruments vàlids de garantia financera, al costat dels avals o fons *ad hoc*, és important assenyalar que el sector assegurador pertany a l'àmbit privat i, per tant, pot seleccionar a qui assegurar, quines cobertures oferir i quin preu cobrar pel risc suportat. Per això serà important, per a poder transferir els riscos mediambientals a través d'este instrument, el desenvolupament de polítiques mediambientals eficaces per part de les empreses, que faran més atractiu el risc per a les companyies asseguradores.

5

Conclusions

36

És àmpliament coneguda la importància i la urgència de la mitigació i l'adaptació dels problemes derivats del canvi climàtic a escala global. Els seus riscos afecten a tots, i el territori de la Comunitat Valenciana resulta especialment vulnerable. A més dels riscos físics associats a catàstrofes naturals, les legislacions són i seran cada vegada més estrictes.

Les pimes, com a motor de la societat espanyola, han d'adaptar-se a estes noves normatives, i fins i tot anticipar-se, amb l'objectiu de no quedar resagades en esta transició ecològica i tecnològica. Per a això, hi ha diverses formes de finançament sostenible, tant a nivell privat com públic. Els bancs han de ser aliats i col·laborar amb les pimes en la transició a una economia sostenible.

A més, les pimes han d'identificar els ODS relacionats amb les seues activitats i promoure projectes que els siguen rendibles alhora que ajuden a la lluita contra el canvi climàtic. Per a això, la present guia identifica diferents fonts de subvencions i ajudes, que podran sol·licitar per a desenvolupar estos projectes.

37

6

Referències

38

- CNMV. (n.d.). *Las Finanzas Sostenibles*. https://www.cnmv.es/DocPortal/Publicaciones/Fichas/Finanzas_Sostenibles.pdf
- El Periódico. (2018). *Freshly Cosmetics, el éxito de lo más natural*. <https://www.elperiodico.com/es/economia/20170917/freshly-cosmetics-cosmetica-natural-bebes-6289233>
- eSMARTCITY.es. (2022). *La Generalitat Valenciana lanza ayudas para proyectos innovadores de adaptación al cambio climático*. <https://www.esmartcity.es/2022/07/11/generalitat-valenciana-lanza-ayudas-proyectos-innovadores-adaptacion-cambio-climatico>
- European Commission. (n.d.). *Energy and the Green Deal*. https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/energy-and-green-deal_en
- European Commission. (2016). *EU Reference Scenario 2016 - Energy, Transport and GHG Emissions - Trends to 2050* https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20160713_draft_publication_REF2016_v13.pdf
- European Union. (2020). REGLAMENTO (UE) 2020/852 DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO. In *Diario Oficial de la Unión Europea*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0852>
- Forética & Clúster Cambio Climático. (2021). *Cero emisiones netas. Las empresas en España ante el reto de la descarbonización*. https://foretica.org/wp-content/uploads/cero_emisiones_netas_empresas_espana_descarbonizacion.pdf
- Generalitat Valenciana. (2020). *Anteproyecto de Ley del Cambio Climático y Transición Ecológica de la Comunitat Valenciana*.
- Generalitat Valenciana. (2022). *Plan Valenciano Integrado de Energía y Cambio Climático 2030 (PVIICC 2030)*. https://agroambient.gva.es/es/participacion-publica-procesos-abiertos/-/asset_publisher/m3ljYFUF7txx/content/pla-valencià-integrat-d-energia-i-canvi-climàtic-2030-pviecc-2030

39

- Gobierno de España. (2021a). *Ley 7/2021, de 20 de mayo, de cambio climático y transición energética*. <https://www.boe.es/eli/es/l/2021/05/20/7>
- Gobierno de España. (2021b). *Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia. Componente 13. Impulso a la PYME*.
- Heura Comunicación. (2021). *Heura obtiene las máximas certificaciones en sostenibilidad, calidad y seguridad*. <https://www.heura-cee.org/post/heura-obtiene-las-máximas-certificaciones-en-sostenibilidad-calidad-y-seguridad>
- idma. (2021). *Los retos del sector asegurador frente al cambio climático: especial enfoque en el grupo MAPFRE*. https://www.iidma.org/attachments/Publicaciones/Informe_Aseguradoras_MAPFRE_VF_Junio_2021.pdf
- ISO 14001. (2015). *Environmental management systems - Requirements with guidance for use*.
- ISO 14064-1. (2019). *Greenhouse gases - Part 1: Specification with guidance at the organization level for quantification and reporting of greenhouse gas emissions and removals (ISO 14064-1:2018)*.
- ISO 14064-2. (2019). *Greenhouse gases - Part 2: Specification with guidance at the project level for quantification, monitoring and reporting of greenhouse gas emission reductions or removal enhancements (ISO 14064-2:2019)*.
- ISO 14064-3. (2019). *Greenhouse gases - Part 3: Specification with guidance for the verification and validation of greenhouse gas statements (ISO 14064-3:2019)*.
- ISO 14090:2019(es). (2019). *Adaptación al cambio climático - Principios, requisitos y directrices*. <https://www.iso.org/obp/ui#iso:std:iso:14090:ed-1:v1:es>
- McDonald, S. & Bailey, R. (2020). *CLIMATE CHANGE IS AN OPPORTUNITY FOR BUSINESS TO THRIVE*. <https://www.oliverwyman.com/our-expertise/insights/2020/oct/climate-change-is-an-opportunity-for-business-to-thrive.html>

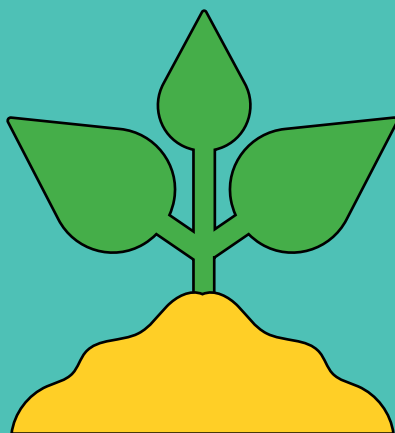
- MITECO. (2021). *Mitigación: políticas y medidas*. <https://www.miteco.gob.es/es/cambio-climatico/temas/mitigacion-politicas-y-medidas/calculadoras.aspx>
- Pedregal, J. M. (2020). *Sostenibilidad: Una oportunidad para las PYMEs*.
- Piraeus Bank, Face TS & WWF Greece. (2013). *Climate Change and Business Opportunities*.
- UN Global Compact, WBCSD & GRI. (2015). *SDG Compass*. <https://sdgcompass.org/>
- University of California. (2017). *SMART Goals: A How to Guide*. https://www.ucop.edu/local-human-resources/_files/performance-appraisal/How-to-write-SMART-Goals-v2.pdf
- Von der Leyen, U., Comisión Europea & Dirección General de Comunicación. (2019). *Una Unión que se esfuerza por lograr más resultados: mi agenda para Europa: orientaciones políticas para la próxima Comisión Europea 2019-2024*. <https://doi.org/https://data.europa.eu/doi/10.2775/27128>
- WBCSD/WRI. (2004). *WBCSD/WRI, 2004. Greenhouse Gas Protocol: A Corporate Accounting and Reporting Standard. January*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.34895.334>

www.camarascv.org

Consejo de
Cámaras
de la Comunitat Valenciana

GUIA PER A LA INTEGRACIÓ DE LA PERSPECTIVA CLIMÀTICA EN LES PIMES

Consell de Cambres de la Comunitat Valenciana.
Pza Alfonso el Magnànim, 12-2^a. 46003 Valencia
www.camarascv.org

GENERALITAT
VALENCIANA

Conselleria de Agricultura,
Desarrollo Rural, Emergencia
Climática y Transición Ecológica

TOTS
A UNA
veu

Consell de
Cambres
de la Comunitat Valenciana